

Vår referens: Astrid Källström
astrid.kallstrom@rtp.se

Sundbyberg den 26 september 2023

Remissvar

Delbetänkande av Utredningen om stärkt stöd till tandvård för våldsutsatta och ökad kontroll över tandvårdssektorn, 2023:10

Personskadeförbundet RTP är en politiskt obunden medborgarrättsorganisation som arbetar för ett universellt utformat samhälle, där medborgarna har rätt till en livsinriktad och individuellt anpassad rehabilitering för att kunna leva ett så aktivt och självständigt liv som möjligt. Förkortningen RTP står för rehabilitering, tillgänglighet och påverkan. Läs mer om oss på rtp.se.

Generella kommentarer

Mäns våld mot kvinnor, annat könsrelaterat våld samt våld i nära relationer är brott som förekommer ofta i vårt samhälle. Enligt utredningens delbetänkande besöker upp till 8 000 personer per år tandvården på grund av skador som uppkommit efter att ha utsatts för någon av ovanstående våldsformerna. Våldet består många gånger av slag mot huvudet eller sexuellt våld, med skador i ansiktet eller i munnen till följd, det vill säga skadade käkben, mjukdelar runt käkbenen eller tänder.

Vi tycker det är viktigt att också tandvården ska ställa frågor om våldsutsatthet och kan stötta personer i behov av vidare kontakter till hälso- och sjukvård, socialtjänst, civilsamhälle eller polis. Utredningens uppdrag har gått ut på att kartlägga patientgruppens förekomst inom tandvården, påtala tandvårdens brister (i förhållande till att fråga om våldsutsatthet) och att föreslå ett anpassat ersättningssystem. Det är ett angeläget arbete som kan bidra till att våldsutsatta personer med skador i ansikte eller mun på grund av ovan nämnda våldsformerna kan få en bättre hälsa och livskvalitet. Här är det av stor vikt att tandvården för våldsutsatta omfattar alla åldrar, ung som gammal.

Saknar inkludering av personer med funktionsnedsättning

Det är bra att utredningen lyfter tandvårdens ansvar att ställa frågor om våldsutsatthet. För att kunna behandla och stötta personer med våldsrelaterade tand- eller käkskador på ett bra sätt behövs tandvårdspersonal som har rätt kompetens för att kunna bemöta patienterna, dokumentera skadorna och samverka med annan sjukvård samt eventuellt socialtjänst och polis. Här vill vi göra uppmärksam på att kvinnor med funktionsnedsättningar är särskilt utsatta när det handlar om att bli offer för olika typer av våld. Det är ett perspektiv som vi saknar i utredningen.

Bemötande, framtagande av anamnes och behandling behöver vara anpassade så att personer med kognitiva, intellektuella och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt personer med språkstörningar som bland annat afasi kan förstå vad som sägs. Vi menar att alla patienter, oavsett funktionsförmåga, bör erbjudas en god, säker och jämlik tandvård som kan stötta vid våldsutsatthet.

Bra förslag om särskilt tandvårdsstöd

I utredningen beskrivs den ekonomiskt och etiskt orimliga situationen som uppstår när den våldsutsatta patienten ska betala sina tandvårdskostnader, reglerade enligt det statliga tandvårdsstödet. Våldsoffret betalar då för de skador som gärningspersonen är ansvarig för. Ibland kan det röra sig om belopp upp till flera tiotusen kronor. Vi välkomnar rekommendationen att det regionala särskilda tandvårdsstödet även ska omfatta personer som behöver besöka tandläkaren på grund av sin våldserfarenhet (mäns våld mot kvinnor, annat könsrelaterat våld eller våld i nära relationer). Utan en inledd förundersökning mot förövaren eller ett fällande domslut finns det få andra möjligheter att hålla tandvårdskostnaderna så låga som möjligt. Att föreslå regionernas särskilda tandvårdsstöd är en bra rekommendation under rådande omständigheter.

Det är önskvärt att generellt utvidga personkretsen som har rätt till det regionala särskilda tandvårdsstödet. Det skulle underlätta för fler som har bestående svårigheter och lever i ekonomisk utsatthet att få sina tänder behandlade. Många av våra medlemmar lever med nedsättningar efter en traumatisk skada, exempelvis nack- eller hjärnskada. Det kan innebära långvarig smärta i ansikts- eller käkpartiet med svårigheter att gapa och tugga som ofta behöver behandlas hos specialisttandvården, ibland under en längre tid. Personer som har svårt att gapa kan också behöva fler besök för att bli klara med en behandling, jämfört med andra utan samma svårigheter. Även tillgång till uppsökande tandvård behöver bli generösare så att fler som har svårt att förflytta sig kan träffa tandläkaren.

Vi vet att ohälsa i mun och tänder påverkar hela kroppen och kan leda till en del sjukdomar och därmed på sikt till ökade vårdkostnader. Att utöka personkretsen med rätt till särskilt tandstöd kan vara ett hälsoekonomiskt klokt val som hjälper att undvika lidande och en stigande vårdkonsumtion framöver.

Med vänliga hälsningar

Marina Carlsson, Förbundsordförande Personskadeförbundet RTP

Kontakt:

Astrid Källström, kommunikatör, 08-629 27 97

astrid.kallstrom@rtp.se